

Stanowisko ZPP ws. planu ograniczeń w poborze energii w 2022 roku – istnieje ryzyko zaburzenia funkcjonowania przedsiębiorstw

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców zwraca się z prośbą do Prezesa URE o wydłużenie terminu uzgodnienia planu wprowadzania ograniczeń w poborze energii elektrycznej w pierwotnym terminie (tj. do 31 maja br.), a do ustawodawcy o nowelizację *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 listopada 2021r. w sprawie szczególnych zasad i trybu wprowadzania ograniczeń w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła (Dz. U. z 2021 r. poz. 2209) (dalej: Rozporządzenie)*. Przepisy wymagają dostosowania do szczególnych warunków gospodarczych, jakie obowiązywały w okresie pandemii koronawirusa w latach 2020-2021, jak również powinny uwzględniać możliwość wniesienia uzasadnionego sprzeciwu do planu ograniczeń przez odbiorcę.

Rozumiemy wyjątkowe okoliczności opracowania tegorocznego planu ograniczania dostaw energii, do jakich zaliczamy sytuację militarną za wschodnią granicą, czy ograniczenia dostaw surowców, wynikające z sankcji nałożonych na Federację Rosyjską. W naszym przekonaniu jednak, zasady opracowania planu ograniczenia poboru energii powinny uwzględniać sytuację post-pandemiczną w wielu przedsiębiorstwach, jak również rozmaite komplikacje wynikające z procesu transformacji energetycznej. Plan powinien więc między innymi zachęcać odbiorców do wprowadzania rozwiązań z zakresu efektywności energetycznej i stosowania zielonej energii w procesach produkcyjnych. Arbitralne ograniczenie dostaw energii (wyłącznie w oparciu o dane pomiarowe z okresu poprzedzającego) może przynieść niewymierne szkody gospodarcze i nie będzie miało skutków mobilizacyjnych dla wprowadzania modernizacji w wykorzystaniu energii i ciepła.

Zgodnie z § 5 ust. 1 Rozporządzenia, ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej dotyczą odbiorcy energii elektrycznej w zakresie posiadanego przez niego obiektu, dla którego określona w umowach dystrybucyjnych i kompleksowych łączna wielkość mocy umownej wynosi co najmniej 300 kW. Dotyczy to więc podmiotów, których roczne zużycie energii wynosi od kilkuset MWh wzwyż. Liczba przedsiębiorców, których obejmują ograniczenia w skali kraju jest więc bardzo duża, gdyż dotyczyć będą one zarówno niewielkich zakładów produkcyjnych, średniej wielkości hoteli, centrów logistyczno-magazynowych, a nawet większych kompleksów biurowych.

W przypadku ograniczeń wprowadzonych zgodnie z ww. Rozporządzeniem oraz ograniczeń zapisanych w IRiESD (Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej) odbiorca zamawiający moc umowną o wartości co najmniej 300 kW, w zakresie posiadanego przez siebie obiektu, **zobowiązany jest ograniczyć pobór energii elektrycznej** na polecenie Operatora Systemu Przesyłowego Elektroenergetycznego (OSP). Odbiorca taki zobowiązany jest również do ograniczenia poboru mocy zgodnie z planem wprowadzania ograniczeń, a więc w ramach tzw. stopni zasilania. Od 11 do 20 stopnia podmiot może pobierać moc wynikającą z równomiernego podziału zakresu mocy od wielkości mocy maksymalnego poboru (11 stopień) do wielkości mocy minimalnego poboru (20 stopień). Obowiązujące stopnie zasilania określa OSP.

Na mocy § 6 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 listopada 2021 r. w sprawie szczególnych zasad i trybu wprowadzania ograniczeń w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła (Dz. U. z 2021 r. poz. 2209) § 6. 1. Ochronie przed wprowadzanymi ograniczeniami w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej podlega odbiorca energii elektrycznej w zakresie posiadanego przez siebie obiektu przez cały okres, dla którego określona w umowach łączna wielkość mocy umownej wynosi poniżej 300 kW, oraz w zakresie obiektu:

- 1) będącego szpitalem i innym obiektem ratownictwa medycznego;
- 2) wymienionego w przepisach wydanych na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372 i 1728);
- 3) wykorzystywanego bezpośrednio do:
  - a) nadawania programów radiowych i telewizyjnych o zasięgu ogólnokrajowym,
  - b) zapewnienia przewozu lotniczego, transportu kolejowego i publicznego transportu zbiorowego,
  - c) wydobywania paliw kopalnych ze złóż, ich przeróbki oraz dostarczania do odbiorców, w tym wydobywania, przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych,
  - d) realizacji zadań wpływających w sposób istotny na spełnianie wymagań w zakresie ochrony środowiska, w tym odprowadzania i oczyszczania ścieków w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków,
  - e) wytwarzania, przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej lub ciepła,
  - f) wykonywania przez przedsiębiorców zadań na rzecz obronności państwa w zakresie mobilizacji gospodarki, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2001 r. o organizowaniu zadań na rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców (Dz. U. z 2020 r. poz. 1669), w okresie uruchomienia programu mobilizacji gospodarki w zakresie realizacji tych zadań - albo wyodrębnionej części obiektu wykorzystywanego do tych celów;
- 4) stanowiącego infrastrukturę krytyczną ujętą w wykazie, o którym mowa w art. 5b ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1856 oraz z 2021 r. poz. 159), zlokalizowaną na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Za Ministerstwem Klimatu i Środowiska, celem nowych planów ograniczeń miała być: „**poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju i mechanizmów wprowadzających ograniczenia w sposób jak najmniej uciążliwy dla podmiotów im podlegających**”. Nowe rozporządzenie, aktualizujące przepisy z 2007 roku, z pewnością jest narzędziem pozwalającym chronić Krajowy System Elektroenergetyczny przed awarią sieciową lub rozległymi zaburzeniami w jej funkcjonowaniu. Wcześniejsze przepisy tworzono na bazie doświadczeń z lat 80. i 90. ubiegłego wieku, kiedy to miały miejsce ostatnie istotne ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej. Od tamtej pory gospodarka narodowa i krajowy rynek energii przeszły prawdziwą transformację, stąd nowelizacja prawa z pewnością była niezbędna.

Słabość w funkcjonowaniu planów ograniczeń (przygotowanych na kanwie przepisów z 2007 r.) w sierpniu 2015 r., kiedy to w wyniku długotrwałych upałów, na terenie całego kraju, zostały wprowadzone ograniczenia w poborze energii elektrycznej, obnażyła konieczność sporządzenia nowego Rozporządzenia w celu poprawy bezpieczeństwa energetycznego kraju. Główne wprowadzone zmiany to:

- urealnienie wartości mocy w poszczególnych stopniach zasilania w opracowywanych przez operatorów planach ograniczeń **w oparciu o wyznaczenie wielkości tych mocy o obiektywne wartości określone na podstawie pomiarów, a więc wartości mocy faktycznie pobieranych przez odbiorcę w okresie 12 miesięcy przed ich określeniem przez operatora;**
- dostosowanie zasad oraz terminów opracowania, uzgadniania i zatwierdzania planów ograniczeń do okresów wynikających z uregulowań taryfowych;
- **uregulowanie z odbiorcami wielkości mocy obowiązujących odbiorcę w stopniach zasilania od 12. do 20., jak również sposobu corocznej aktualizacji wielkości tych mocy;**
- zmiana w zakresie 11 stopnia zasilania, w którym odbiorca w okresie obowiązywania ograniczeń pobiera moc w swoim obiekcie w wielkościach i na zasadach określonych w umowach, na podstawie których świadczone są temu odbiorcy usługi przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej według koncepcji zerowego stopnia zasilania;

- zmiana zasady informowania odbiorców, których dotyczą ograniczenia, o wielkości obowiązujących ich dostępnych mocy - w sytuacji wprowadzenia ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej;
- wprowadzenie formy elektronicznej w komunikacji z odbiorcami.

Od bieżącego roku plan wprowadzania ograniczeń w zakresie obiektu opracowuje się **na podstawie wielkości mocy obowiązujących odbiorcę w danym obiekcie, według stanu na dzień 1 stycznia danego roku** i przekazuje te wielkości odbiorcy, w formie dokumentowej, w terminie do dnia 15 kwietnia danego roku. Z uwagi na fakt, że przepisy z końca ub. roku po raz pierwszy w 2022 r. zostały wcielone w życie należy przyjąć, że w większości odbiorcy dowiedzieli się o obowiązujących ich nowych ograniczeniach zaledwie miesiąc temu. Z informacji przekazywanych Związkowi Przedsiębiorców i Pracodawców przez podmioty gospodarcze wynika, że przedstawione im nowe plany ograniczeń często w istotnym stopniu odbiegają od limitów poboru mocy, które przewidziane były planami ograniczeń w latach poprzednich. Brak przewidzianego w Rozporządzeniu prawa do zakwestionowania wykonalności narzuconego jednostronnie planu ograniczeń może spowodować, że w przypadku wprowadzenia poszczególnych stopni zasilania część odbiorców usługowych czy przemysłowych będzie zmuszona nie tylko ograniczyć pobór, ale wręcz wstrzymać działalność, czy nawet w skrajnych przypadkach zrezygnować z podtrzymywania zasilania dla tak krytycznych zasobów jak system monitoringu, czy przeciwpożarowy.

Odbieramy sygnały iż część zakładów produkcyjnych, wykonujących zadania o istotnym znaczeniu dla całej gospodarki, ale też realizujących zlecenia eksportowe, w przypadku znaczących ograniczeń poboru mocy nie będzie w stanie kontynuować zaplanowanych działań.

Na uwagę zasługuje chociażby fakt, że wśród obiektów podlegających ochronie przed wprowadzanymi ograniczeniami w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej nie wymieniono wytwórców tak podstawowych dla bezpieczeństwa państwa dóbr, jak produkty lecznicze i substancje czynne. Podmioty te zostały objęte Rozporządzeniem na zasadach ogólnych. Wprowadzenie kolejnych stopni zasilania w ramach planu ograniczeń może zatem skutkować ograniczeniem produkcji leków, a to z kolei przełoży się na przerwanie łańcucha dostaw produktów leczniczych w kraju. Przemysł farmaceutyczny pełni kluczową rolę dla zdrowia i życia ludzkiego, w związku z czym w opinii ZPP winien znajdować się na liście obiektów objętych ochroną. Alternatywnie warto byłoby zagwarantować wytwórcom leków iż mogą skorzystać ze zwolnienia z planu ograniczeń, na podstawie §4 ust. 2 pkt 1) Rozporządzenia, która wskazuje, że ograniczenia poboru energii nie mogą powodować bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia osób. Energia elektryczna jest głównym nośnikiem energii w procesie wytwarzania leków i substancji czynnych. Niezaburzone procesy produkcyjne gwarantować mają odpowiednią jakość produktów leczniczych. Z uwagi na powyższe branża ta winna być pod szczególną ochroną w kontekście zapewnienia jej ciągłości działania, w tym we wszelkich stanach zagrożenia.

Przykład sektora wytwarzania leków i substancji czynnych jest szczególnie, lecz nowelizacja Rozporządzenia może generować komplikacje dla wielu branż. Zaistniała sytuacja wynika przede wszystkim z faktu iż ustawodawca przewidział, że „*moc minimalną poboru oraz moc maksymalną poboru określa operator na podstawie wskazań układów pomiarowo--rozliczeniowych z funkcją odczytu danych w systemie danych dobowo-godzinowych obejmujących pełny okres pomiarowy od dnia 1 stycznia roku $n - 1$ do dnia 31 grudnia roku $n - 1$, gdzie „ n ” jest rokiem uzgodnienia przez Prezesa URE planu wprowadzania ograniczeń*”. Mówiąc prościej – ograniczenia w poborze na rok 2022 r. zostały wyznaczone w oparciu o zużycie w danym obiekcie w 2021 r. Z uwagi na liczne ograniczenia w obrocie gospodarczym wynikające z pandemii koronawirusa, przypadające na lata 2020-2021, istotna liczba odbiorców notowała w tym okresie zdecydowanie niższe pobory względem chociażby 2019 r. Wśród takich podmiotów znajdowały się jednak nie tylko restauracje, hotele, siłownie, galerie handlowe, czy inne punkty użyteczności, ale też z uwagi na przerwane łańcuchy dostaw przemysł

borykał się z przestojami produkcyjnymi. Obserwowany był także efekt domina – dla przykładu – sieć pralni chemicznych obsługująca hotele w dość długim okresie nie mając klientów – nie zużywała energii. Takie przykłady można by było mnożyć. Zgodnie z Rozporządzeniem, nowy plan ograniczeń, oparty o dane pomiarowo-rozliczeniowe z 2021 r. bliskie „0” – narzuci temu odbiorcy poziom ograniczeń, który wymusi na nim wstrzymanie działalności. Co jednak nie będzie wynikało z konieczności aż tak głębokiego, krajowego ograniczania poboru mocy, a jedynie z niewiarygodnych danych referencyjnych służących do wyznaczenia planu ograniczeń dla tego odbiorcy.

W opinii Związku Przedsiębiorców i Pracodawców należałoby przewidzieć możliwość wskazania przez odbiorcę, jako alternatywy, np. roku 2019 – jako okresu referencyjnego dla wyliczenia ograniczeń w poborze mocy na 2022 r. Sytuacja wewnętrzna w Polsce i na świecie wywołana lockdownami była bezprecedensowa w stosunku do wcześniejszych okresów życia gospodarczego, wobec czego lat 2020-2021 nie należy przyjmować jako benchmarku, a więc uznawać za reprezentatywne dla obliczeń dotyczących roku 2022 r., w którym wspomniane ograniczenia już nie obowiązują.

Chcielibyśmy również zaznaczyć że okres pandemii spowodował ograniczenie produkcji u firm eksporterów, co przełożyło się na zmniejszone zapotrzebowanie na energię. Przyjmując rok 2021, jako bazę do wyliczenia poziomów ograniczeń w dostawach energii dla tych producentów, możemy wymusić dalsze ograniczanie produkcji, co z kolei będzie skutkowało ograniczeniem przyszłych zamówień.

Ustawodawca założył również, że w przypadku gdy „wyznaczona dla obiektu wielkość mocy maksymalnej poboru jest większa niż łączna wielkość mocy umownej, określona dla tego obiektu w umowach, za wielkość mocy maksymalnej poboru przyjmuje się łączną wielkość mocy umownej”. O ile zasadne wydaje się wywarcie wpływu na odbiorców aby systematycznie dostosowywali moce umowne do ewentualnych zmian w poborze energii (przekroczeń), tak fakt, że do wyznaczenia planu ograniczeń od 1.06.2022 r. przyjmuje się stan z dn. 1.01.2022 r. – powoduje, że zdecydowana część podmiotów mogła nie zdążyć dokonać ewaluacji poborów energii z 2021 r. i dostosować (zmniejszyć/zwiększyć) mocy umownej – a co za tym idzie plan ograniczeń może być niedostosowany do ich faktycznej mocy maksymalnej, a tym samym np. zaniżony w stosunku do stanu faktycznego. Z drugiej zaś strony, istnieje ryzyko, że od kolejnych okresów podmioty gospodarcze mogą celowo zmniejszać moc umowną do wartości poniżej 300 kW, chcąc zostać wyłączonym z planu ograniczeń (nawet kosztem ponoszenia dodatkowych kosztów dystrybucyjnych z tytułu pozaumownego poboru mocy – tj. przekroczeń). Mówiąc inaczej – jednostronne narzucanie limitów poboru mocy na odbiorców w planach ograniczeń, limitów, które mogłyby znacząco ingerować w ich działalność, w tym bezpieczeństwo osób i mienia, może zmusić firmy do dokonania kalkulacji korzyści i strat z rozwiązania, w którym zostaną zwolnione z obowiązkowych ograniczeń w poborze mocy, jednocześnie ponosząc znaczne dodatkowe koszty dystrybucyjne. W/w zjawisko obserwowane na większą skalę mogłoby być zagrożeniem dla właściwego bilansowania sieci i narażać przedsiębiorców na dodatkowe koszty zarazem. Apelujemy więc o wprowadzenie do ustawy ścieżki odwoławczej dla odbiorcy, na drodze której mógłby on przedstawić wyliczenia i uzasadnienie dla zmiany poziomów ograniczeń w poborze mocy przewidzianych dla niego przez operatora. Jeśli odbiorca w trybie odwoławczym udowodni konieczność wyższych dostaw energii niż ta wynikająca z ograniczeń poboru, to wówczas ilość konieczna dla wykonania zadań zostanie mu przyznana.

Szczególnie, że ustawodawca opisał tryb ustalania wielkości mocy minimalnej i maksymalnej dla podmiotów dla których brak jest historycznych danych pomiarowo-rozliczeniowych, a więc np. zostały one od danego roku dopiero przyłączone do sieci:

„Dla przyłączanego do sieci obiektu, dla którego nie jest możliwe ustalenie w sposób określony w ust. 4:

1) *mocy minimalnej poboru – wielkość tej mocy ustala się na podstawie wielkości minimalnej mocy wymaganej dla zapewnienia bezpieczeństwa osób i mienia, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 3 i 4 ustawy; dla odbiorców IV grupy przyłączeniowej moc minimalna poboru wskazywana jest przez odbiorcę we wniosku o określenie warunków przyłączenia składanym w przedsiębiorstwie energetycznym zajmującym się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej, do którego sieci ubiega się o przyłączenie;*

2) *mocy maksymalnej poboru – wielkość tej mocy ustala się w łącznej wysokości mocy umownej określonej w umowach.*

8. *Sposób określania dla obiektu mocy minimalnej poboru oraz mocy maksymalnej poboru, o którym mowa w ust. 7, stosuje się do czasu ustalenia wielkości tych mocy w sposób, o którym mowa w ust. 4, nie dłużej jednak niż przez okres 24 miesięcy od dnia zawarcia po raz pierwszy umowy, na podstawie której świadczone są odbiorcy usługi przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej do tego obiektu.”*

Wystarczyłoby więc uznać, że w przypadkach spornych na linii operator-odbiorca w kwestii wysokości limitów pobieranej mocy, określonych w planie ograniczeń, można było odwołać się do jednorazowej deklaracji odbiorcy, wiążącej strony na nie dłużej niż okres 24 miesięcy – co pozwoliłoby odbiorcy z zaburzoną historią poboru energii (np. w wyniku lock-downu) odbudować ją w kolejnym okresie – na potrzeby wyliczeń do planu ograniczeń w latach następnych.

W opinii ZPP potrzebna jest pilnie procedura aktualizacji planów wprowadzania ograniczeń dla obiektów, które uwzględniałyby stanowisko odbiorcy w całym procesie. Być może problem ten w 2023 r. nie będzie już występował, jednak nie ma gwarancji że nie wystąpi w przyszłości. Czasu na podjęcie działań jest niewiele gdyż plan wprowadzania ograniczeń opracowywany przez OSP podlega uzgodnieniu z Prezesem URE w terminie do dnia 31 maja danego roku. Z kolei aktualne plany ograniczeń wejść miałyby w życie 1 czerwca 2022 r. i obowiązywać do 31 maja 2023 r. Apelujemy zatem, jak we wstępie – do Prezesa URE o wydłużenie terminu uzgadniania planu wprowadzania ograniczeń w poborze energii elektrycznej w pierwotnym terminie (tj. do 31 maja br.), a do ustawodawcy o niezwłoczną analizę sytuacji i podjęcie działań naprawczych.

Źródła:

- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 listopada 2021r. w sprawie szczególnych zasad i trybu wprowadzania ograniczeń w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła (Dz. U. z 2021 r. poz. 2209)
- <https://www.gov.pl/web/klimat/nowe-plany-ograniczen-w-poborze-poprawia-bezpieczenstwo-dostaw-energii-elektrycznej-i-ciepla>

